Kirjallinen kysymys KK 413/2016 vp

Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym.

Kirjallinen kysymys oppilas- ja opiskelijahuoltolaista

Eduskunnan puhemiehelle

Uusi yhtenäinen oppilas- ja opiskelijahuoltolaki tuli voimaan 1.8.2014. Laissa keskeisiä uudistuksia olivat hyvinvoinnin edistämisen ja ongelmien ehkäisemisen painottaminen korjaavan työn sijaan, yhteisöllisen opiskeluhuollon käsitteen lanseeraus sekä koulupsykologi- ja koulukuraattoritoiminnan saattaminen velvoittavaksi myös toisen asteen oppilaitoksissa. Uusia tehtäviä on perustettu kuntiin ja oppilaitoksiin lain myötä runsaasti. Lain tausta-asiakirjoista käy hyvin ilmi opiskelijahuoltotyön laaja-alaisuus ja koulupsykologityön ja koulukuraattorityön moninaiset tehtävät — joista vain yksi on suora työskentely oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa.

Lähes kaikissa suurissa kaupungeissa ja useimmissa pienissä kunnissa koulupsykologi- ja koulukuraattoritoiminta on sivistystoimen/oppilaitoksen omaa toimintaa, mikä mahdollistaa työn tekemisen opiskelijahuoltolain tarkoittamalla tavalla. Koulupsykologi ja koulukuraattori ovat koulun työntekijöitä samalla tavalla kuin opettajatkin.

Sote- ja maakuntauudistusta koskevassa kunnan peruspalveluiden valtionosuutta koskevassa lakiluonnoksessa 29.6.2016 todetaan kuitenkin sivulla 3: "Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaan kunta järjestää osana oppilas- ja opiskelijahuoltoa koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon. Uudistuksen yhteydessä kouluterveydenhuolto, psykologit ja kuraattorit siirtyvät maakuntiin ja ns. muu yhteisöllinen oppilashuolto jää kuntiin." http://alueuudistus.fi/documents/1477425/2969576/06.+Kunnan+peruspalvelujen+valtionosuuksien+esitysluonnokset+2016-06-29

Tämä tarkoittaisi, että koulujen ja oppilaitosten psykologit ja kuraattorit siirtyisivät kunnista maakuntahallinnon alle. Tämä on ongelmallista, koska

— opiskelijahuolto on kokonaisuudessaan elimellinen osa koulun, oppilaitoksen ja sivistystoimen toimintaa — yksilöllistä ja yhteisöllistä opiskelijahuoltotyötä on mahdoton erottaa eri hallinnon alla tehtäväksi ja suunniteltavaksi

— koulupsykologin ja koulukuraattorin työstä noin puolet on ja sen tulee olla edellä mainittua yhteisöllistä opiskelijahuoltotyötä

— koulupsykologin ja koulukuraattorin työstä suuri osa on yhteistyötä ja konsultaatiota koulun muun henkilökunnan, kuten opettajien, kanssa

— koulupsykologi ja koulukuraattori ovat keskeisesti mukana opiskelijahuoltotyön suunnittelussa ja kehittämisessä niin yksittäisten koulujen ja oppilaitosten kuin koko sivistystoimenkin tasolla

Valmis
5.0

— koulupsykologin ja koulukuraattorin työn tavoite ja työtavat eroavat sosiaali- ja terveyspalveluiden psykologien ja sosiaalityöntekijöiden työstä, joka yleensä on lähinnä asiakas/potilastyötä
— koulupsykologin ja koulukuraattorin työstä vain osa on yksittäisten oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa tehtävää asiakas/potilastyötä.

Siirtäminen maakuntahallinnon alaisuuteen vaikeuttaisi työn tekemistä olennaisesti, kun koulu toimintaympäristönä ei enää ole tuttu. Lisäksi käytännössä tämä järjestely todennäköisesti vähentää koulujen saamaa resurssia, ja palveluiden saatavuus oppilaiden, opiskelijoiden, perheiden ja opettajien ym. henkilöstön kannalta heikkenee. Koulupsykologi ja koulukuraattori muuttuvat satunnaisiksi vierailijoiksi, jotka eivät tunne koulun arkea, henkilökuntaa, toimintaedellytyksiä ja käytäntöjä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltopalvelut tulee järjestää oppilas-ja opiskelijahuoltolain säätämällä ja tarkoittamalla tavalla eikä heti, kun toimintaa on ryhdytty myös toiselle asteelle rakentamaan, siirtää sitä hallinnollisesti pois kunnista ja opetustoimesta.

Eduskunta teki asiassa oppilas- ja opiskelijahuoltolain kohdalla varsin perustellusti pohditun päätöksen ja linjauksen. Taustat on kirjattu sivistysvaltiokunnan mietintöön, ja siltä pohjalta eduskunta hyväksyi lain yksimielisesti. "Sivistysvaliokunta pitää välttämättömänä, että kouluterveydenhuollon, koulupsykologin ja kuraattorin palvelut järjestetään oppilaitoksissa siten, että palvelut ovat lähellä oppilaita ja siten helposti ja nopeasti nuorimpienkin oppilaiden saavutettavissa. Riittävien henkilöresurssien turvaaminen opiskelijahuoltoon on uudistuksen toimivuuden kannalta keskeinen kysymys." (s. 3) https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/mietinto/Documents/sivm_14+2013.pdf#search=ALL%28oppilashuolto%29

Koulupsykologien ja koulukuraattorien hallinnollista sijoittamista tulee pohtia sisältökysymyksenä, ei ns. rahat edellä. Tämä pohdinta käytiin perusteellisesti opiskelijahuoltolakia säädettäessä, ja lopputulos on yksiselitteinen: opiskelijahuolto, koulupsykologit ja koulukuraattorit kuuluvat sivistystoimeen, kouluun ja oppilaitokseen. Jos ja kun oppilas- ja opiskelijahuollon toiminnan sisällöstä ei ole tehty uutta arviota, jonka mukaan olisi fiksua, että sitä johdetaan "maakunnista osana maakunnan toimintaa", on sangen ennenaikaista esittää, että toiminnan valtionosuudet siirretään maakuntiin. Kouluterveydenhuollon osalta asia lienee selvä, sillä sen päätehtävänä on työskentely yksittäisten oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa. Kouluterveydenhuolto siirtyy hallinnollisesti pois kunnista, kuten koko terveystoimi — oppilas- ja opiskelijahuollon osana toimivat kuraattorit ja psykologit ovat aivan eri asia, koska työ kohdistuu ensi sijassa kouluyhteisöön.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että ehdotus on eduskunnan hyväksymän oppilas- ja opiskelijahuoltolain vastainen psykologi- ja kuraattoritoiminnan osalta ja johtaisi käytännössä siihen, että koulujen ja oppilaitosten psykologi- ja kuraattoritoiminta sellaisena kuin se nyt on oppilaiden, vanhempien ja koulujen käytössä, lakkautettaisiin sekä

Kirjallinen kysymys KK 413/2016 vp

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti rakennettu oppilas- ja opiskelijahuolto säilyy ja kehittyy — eikä sitä ns. siirretä maakuntiin siirtämällä valtionosuudet sinne pois kunnista ja kouluista?

Helsingissä 24.8.2016

Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Eeva-Johanna Eloranta sd